

Державна служба статистики України

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 12.04.2019 № 7)

**СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
"БАЛАНСИ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ РОСЛИННИЦТВА ТА
ТВАРИННИЦТВА"
2.03.07.25**

електронна пошта: O.Sikachyna@ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-13-11
керівник ДСС: Сікачина О. В.

Київ – 2019

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	5
2.1. Відповідність.....	5
2.2. Точність.....	6
2.3. Своєчасність та пунктуальність.....	7
2.4. Доступність та зрозумілість.....	7
2.5. Послідовність та зіставність.....	8
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	8
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	10
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	10
3. Заключна частина.....	10

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження "Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження, а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо.

Наведені компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної інформації, які визначено розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держстату від 17.08.2018 № 170.

Метою державного статистичного спостереження "Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва" (далі – ДСС, спостереження) є формування інформації про обсяги надходжень і використання основних продуктів рослинництва та тваринництва, обсяги споживання продуктів харчування населенням та поживну цінність середньодобового раціону для аналізу рівня споживання продуктів харчування однією особою, оцінки продовольчої безпеки країни.

За час існування спостереження методи складання балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва і розрахунків споживання основних продуктів харчування населенням зазнавали змін, які були зумовлені, насамперед, переходом країни від планової до ринкової економіки, розвитком економічних взаємовідносин з іншими країнами, удосконаленням методології та приведенням до міжнародних вимог державних статистичних спостережень, що були для них джерелами даних.

Запровадження побудови балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва, які ґрунтуються на принципах формування продовольчих балансів, визначених Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) (далі – ФАО), проходило у декілька етапів і фактично розпочато з 1995 року, коли статистичні дані з питань зовнішньої торгівлі товарами по переліку показників були узгоджені з вимогами міжнародних стандартів.

ДСС відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 2.03 "Економічна діяльність" за тематикою статистичного виробництва 2.03.07 "Сільське, лісове та рибне господарство".

Нормативно-правовою основою проведення ДСС є Закон України "Про державну статистику". Спостереження здійснюється з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 № 1379 "Деякі питання продовольчої безпеки" та Основних засад побудови статистики сільського господарства України в умовах проведення реформування аграрного сектора (наказ Держкомстату, Мінагрополітики та Держкомзему від 26.04.2000 № 127/53/48).

Наразі порядок проведення спостереження визначений Методологічними положеннями щодо формування балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва (далі – Методологічні положення), які затверджені наказом Держстату від 28.02.2019 № 96 і розміщені на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Економічна діяльність"/"Сільське, лісове та рибне господарство".

Методологічні положення враховують вимоги Методичних рекомендацій складання прогнозних балансів попиту і пропозиції продовольчих ресурсів (наказ Мінекономіки від 18.12.2009 № 1426), а також положення та пропозиції останньої версії Рекомендацій щодо складання продовольчих балансів (2017р.), розроблених ФАО відповідно до Глобальної стратегії удосконалення сільськогосподарської та сільської статистики, які розміщено за посиланням: gsars.org/wp-content/uploads/2017/10/GS-FBS-Guidelines-ENG-completo-03.pdf.

Джерелами даних для проведення спостереження є результати державних статистичних спостережень: 2.03.07.03 "Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур"; 2.03.07.06 "Виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин та забезпеченість їх кормами"; 2.03.07.07 "Рибогосподарська діяльність"; 2.03.07.09 "Перероблення винограду на виноматеріали"; 2.03.07.10 "Надходження сільськогосподарських тварин на переробні підприємства"; 2.03.07.11 "Надходження молока на переробні підприємства"; 2.03.07.12 "Наявність і надходження культур зернових і зернобобових та олійних на підприємства, що займаються їхнім зберіганням та переробленням"; 2.03.07.14 "Реалізація продукції сільського господарства підприємствами та господарствами населення"; 2.03.07.19 "Сільськогосподарська діяльність населення в сільській місцевості"; 2.03.07.17 "Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства"; 1.05.00.01 "Обстеження умов життя домогосподарств"; 2.03.09.02 "Показники короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами"; 2.05.01.01 "Зовнішня торгівля товарами"; 2.03.03.06 "Продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі"; 2.03.09.03 "Виробництво та реалізація промислової продукції за видами"; 1.01.01.03 "Чисельність та склад населення".

Основними статистичними публікаціями, в яких поширюються дані ДСС, є статистичні збірники "Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України", "Україна у цифрах", "Статистичний щорічник України", "Україна", "Соціальні індикатори рівня життя населення", "Сільське господарство України".

Крім того, дані, отримані за результатами ДСС, використовуються для заповнення запитальників міжнародних статистичних організацій.

На запити користувачів надається наявна статистична інформація за результатами спостереження у зведеному вигляді на паперових, електронних носіях, засобами зв'язку, в порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

Система статистичних показників спостереження включає елементи продовольчих балансів та розрахункові показники за результатами їх формування (далі – система показників):

щодо ресурсів продукту за джерелами надходжень: виробництво, імпорт, зміна запасів;

щодо використання продукту за напрямками: витрачено на корм, витрачено для посіву, витрачено на нехарчові цілі, втрати, харчове споживання населенням (фонд споживання), інше використання;

споживання основних продуктів харчування населенням у розрахунку на одну особу;

калорійність середньодобового раціону у розрахунку на одну особу;

середньодобове споживання населенням основних мікро- та макроелементів у складі продуктів харчування у розрахунку на одну особу;

рівень самозабезпеченості країни за основними продуктами сільського господарства.

Періодом для складання балансів і показників, розрахованих за результатами їх формування, є календарний рік.

При проведенні спостереження використовується Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікація індивідуального споживання за цілями (КІСЦ), Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), Номенклатура продукції сільського господарства (НПСГ), Номенклатура продукції рибальства й аквакультури (НПРА), Номенклатура продукції промисловості (НПП), Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).

Для забезпечення розрахунків споживання населенням основних продуктів харчування здійснюється складання в цілому по Україні таких балансів: м'яса і м'ясних продуктів (у т.ч. яловичини та телятини, свинини, м'яса птиці, інших видів м'яса); молока і молочних продуктів; яєць; картоплі; зерна; овочів та баштанних продовольчих культур; плодів, ягід; винограду; риби та рибних продуктів; цукру; олії.

Фонди споживання населенням та споживання у розрахунку на одну особу по Україні та регіонах формуються за такими видами продуктів: м'ясо і м'ясні продукти; молоко і молочні продукти; яйця; хлібні продукти; картопля; овочі та баштанні продовольчі культури; плоди ягоди та виноград; риба та рибні продукти; цукор; олія. Показники споживання за видами м'яса (яловичини та телятини, свинини, м'яса птиці, інших видів м'яса) розраховуються в цілому по Україні.

Калорійність середньодобового раціону населення у розрахунку на одну особу визначається у розрізі регіонів та в цілому по Україні.

Середньодобове споживання населенням основних мікро- та макроелементів (протеїн, жири, кальцій, залізо, ретинол, еквівалент бета-каротину, тіамін, рибофлавін, ніацин, аскорбінова кислота) у складі продуктів харчування у розрахунку на одну особу визначається в цілому по Україні.

Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва по Україні наявні з 1995 року (по видах м'яса – починаючи з 2004 року). Динаміка показників споживання населенням продуктів харчування по Україні та регіонах наявна з 1960 року, калорійності середньодобового раціону та вмісту в ньому мікро- та макроелементів – із 1990 року.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунку до дійсних значень.

Відповідно до Методологічних положень, дані балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва охоплюють економічну діяльність усіх інституційних одиниць, що здійснюють її на економічній території країни.

Точність і надійність результатів спостереження значною мірою залежить від якості джерел даних, що використовуються при формуванні балансів. Водночас, за своєю природою баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва можуть також виявляти проблеми або невідповідності у збиранні та оцінці даних та використовуватися для підвищення узгодженості та гармонізації статистичної інформації.

Баланс складається по кожному первинному продукту сільського господарства (з урахуванням похідних видів продукції його переробки в перерахунку на первинний продукт/основний вид продукції сільського господарства/товарний еквівалент), який використовується для харчового споживання населенням. У кожному балансі ресурси продукту дорівнюють загальній кількості використання продукту за всіма напрямками.

При складанні балансів, які є цілісною системою, що охоплює виробництво, імпорт, експорт, зміну запасів та внутрішнє використання продуктів сільського господарства в країні, у разі відсутності окремих статистичних даних або розбіжностей у наявних статистичних даних щодо обсягів надходження та використання продукції, здійснюється аналіз особливостей методології джерел даних, використовуються матеріали міжнародних організацій та інших доступних офіційних джерел, застосовуються статистичні методи екстраполяції.

При використанні статистичної інформації для формування балансів застосовуються методи й правила поєднання та перевірки вхідних даних, перевірки та підтвердження якості проведених розрахунків/оцінок показників, зокрема, такі методи контролю: повнота охоплення даних; аналіз даних у часі (динаміка показників за останні п'ять років), аналіз взаємозв'язку показників,

оцінка співвідношення між окремими елементами балансів; а також проводиться кореляційний аналіз часових рядів даних.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікацій.

Терміни оприлюднення публікацій за результатами проведення спостереження визначені планом державних статистичних спостережень. Для зручності користувачів на офіційному веб-сайті Держстату розміщені Каталог офіційних статистичних публікацій, а також Календар оприлюднення інформації, де вказані відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір даних	Обробка даних	Аналіз даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
березень-травень року, наступного за звітним	червень-липень року, наступного за звітним	липень року, наступного за звітним	до 31 липня року, наступного за звітним

Запити користувачів щодо надання інформації виконуються у терміни, передбачені Законом України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Результати спостереження розміщуються у вільному доступі у форматах (*.doc, *.pdf) на офіційному веб-сайті Держстату. Так, баланси і розрахункові показники за результатами їх формування розміщуються в розділі "Статистична інформація"/ "Публікації"/"Сільське, лісове та рибне господарство". Ця інформація може надаватися користувачам в електронному форматі за їхніми запитами.

Більш детальну статистичну інформацію, наявну за цим спостереженням, можна отримати за запитом в установленому порядку.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів ДСС, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов поширення його результатів:

адреса: 01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 3;

телефон: (044) 287–13–11;

електронна пошта: *O.Sikachyna@ukrstat.gov.ua, office@ukrstat.gov.ua.*

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

телефон: 287–06–72, факс 235–37–39;

електронна пошта: *el.zapyt@ukrstat.gov.ua.*

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Спостереження передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів збору та обробки даних, політики перегляду даних у випадку зміни методології.

Складання балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва, що характеризують джерела формування ресурсів та відображають рух продукції від виробництва до її кінцевого використання, здійснюється з урахуванням рекомендації ФАО. При цьому реалізується вимога надійних та глобально порівнянних сільськогосподарських даних у контексті Цілей сталого розвитку та Глобальної стратегії удосконалення сільськогосподарської та сільської статистики.

Зважаючи на зазначене, показники цього спостереження за певний обраний період можна порівнювати з показниками продовольчих балансів інших країн світу, які розміщені на веб-порталі ФАО за посиланням <http://www.fao.org/faostat/en/#data/FBS>.

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Користувачами інформації, отриманої за результатами ДСС, є органи державної влади та місцевого самоврядування, інші державні установи, наукові організації, міжнародні організації, навчальні заклади, підприємства та установи, фізичні особи, структурний підрозділ Держстату, який займається питанням національних рахунків.

У липні 2018 року Держстат провів анкетне опитування користувачів статистичної інформації (далі – анкетне опитування) з метою вивчення ступеня відповідності потребам користувачів інформації щодо показників, які містяться в статистичному збірнику "Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України", а також визначення оцінки якості зазначеної статистичної інформації.

Основні висновки за результатами опитування:

62% опитаних зазначили, що статистична інформація з тематики опитування є основною або важливою складовою їхньої діяльності;

90% користувачів отримують необхідну інформацію з тематики опитування електронними засобами (електронна пошта, Інтернет);

46% опитаних використовують веб-сайт Держстату для отримання інформації постійно, 45% – періодично;

95% опитаних, які у своїй діяльності використовували статистичний збірник "Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України", поставили оцінку "добре" та "відмінно" переліку показників, розміщених у ньому;

при цьому користувачі найчастіше використовують інформацію щодо споживання основних продуктів харчування у розрахунку на одну особу (64% опитаних), на другому місці – баланси основних продуктів сільського господарства (59%), на третьому – фонди (обсяги) споживання основних продуктів харчування (57%), найменше використовують інформацію щодо середньодобового споживання основних мікро- та макроелементів у складі продуктів харчування (18%);

91% опитаних не отримують інформацію з тематики опитування з інших джерел, а користуються лише даними Держстату;

від 81% до 96% користувачів дали оцінку "відмінно" та "добре" за всіма критеріями якості даних щодо показників з тематики опитування. При цьому найбільш важливим критерієм якості статистичної інформації користувачі визначили "Точність / Надійність", на другому місці – "Відповідність/ Релевантність", на третьому – "Своєчасність та Пунктуальність", на четвертому – "Доступність та Зрозумілість / Ясність";

91% опитаних дали позитивну оцінку інформаційній підтримці з тематики опитування.

Більш детальна інформація про результати проведення анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, розміщеному на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів на підставі Методики вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженої наказом Держстату від 14.05.2013 № 149.

Ураховуючи, що ДСС здійснюється на основі інформації інших державних статистичних спостережень, звітне навантаження на респондентів за цим спостереженням не розраховується, оскільки відсутній безпосередній збір даних від респондентів.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів проведення ДСС.

Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначена положеннями Закону України "Про державну статистику" та міжнародними стандартами.

Для забезпечення встановлених національним і міжнародним законодавством гарантій перед респондентами щодо забезпечення конфіденційності статистичної інформації отримана за результатами цього спостереження статистична інформація надається користувачам у зведеному знеособленому вигляді.

Закон України "Про державну статистику" також визначає необхідність забезпечувати доступність, гласність і відкритість статистичної інформації, прозорість статистичної методології та статистичних методів, що відповідає міжнародним стандартам у галузі статистики. З метою забезпечення виконання цих положень у практиці проведення ДСС передбачено створення системи метаданих: методичних та методологічних документів стосовно його методів проведення, формування, опрацювання інформації, документів щодо її якості. Метадані спостереження оприлюднюються на офіційному веб-сайті Держстату та надаються користувачам у публікаціях.

Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку ДСС є забезпечення існуючих інформаційних потреб користувачів статистичної інформації та оптимізація процесу статистичного виробництва, що здійснюється шляхом раціоналізації джерел для формування статистичної інформації.

Оскільки дані отримані за результатами спостереження використовуються для міжнародних порівнянь та є основою для прийняття управлінських рішень щодо продовольчої безпеки країни, Програмою розвитку державної статистики до 2023 року передбачено гармонізацію системи балансів продовольчих ресурсів відповідно до рекомендацій ФАО. Буде опрацьоване питання щодо визначення додаткових джерел даних та розширення переліку балансів продуктів сільського господарства.

Зокрема, за результатами 2018 року елементи балансу зерна будуть сформовані в розрізі його основних видів (пшениця, кукурудза, ячмінь, жито) та відповідно включені до статистичного збірника "Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України".

Враховуючи потреби і пропозиції користувачів спостереження та з метою поглибленого аналізу наявних ресурсів продукції, за результатами 2019 року будуть запроваджені баланси за сільськогосподарський/маркетинговий рік по зернових культурах, соняшнику, сої та ріпаку, а також проведені ретроспективні розрахунки цих балансів у динаміці.